

ایده‌ها، پیشنهادها و تجربه‌های دبیران و مدرسان زبان‌های خارجی

روزی به‌طور اتفاقی از او خواستم متن درسی را برای بچه‌ها با صدای بلند بخواند. جالب بود که تقریباً بدون غلط در تلفظ کلمات، متن را خواند. همین نکته را بسیار مهم جلوه دادم. از بچه‌ها خواستم برایش دست بزنند. یک مثبت به او جایزه دادم و گفتم به سبک سرخپوست‌ها می‌خواهم اسمی رویش بگذارم: «دختر تلفظ عالی». از آن به بعد او را به این اسم صدا می‌کردم. همین کار من کم‌کم اعتماد به نفس را به او برگرداند و به درس زبان علاقه‌مند شد. در پایان سال تحصیلی، نمره‌ی او ۱۵ شد؛ نمره‌ای که برایش باورنکردنی بود.

دانش‌آموزان را با نشان دادن توانمندی‌های متفاوت خود به کلاس علاقه‌مند کنید

در یکی از دبیرستان‌های پسرانه نهاد تدریس می‌کردم. یک روز مدیر مدرسه از من خواست اجازه دهم بچه‌های کلاس را برای مراسمی به سطح شهر ببرند. چون مراسم تا ظهر طول می‌کشید و من هم زنگ بعد با کلاس دیگری درس داشتم، به ناچار در مدرسه ماندم. تصمیم گرفتم با بچه‌هایی که ورزش داشتند و از شاگردان خودم هم بودند، پینگ‌پنگ بازی کنم. بین بچه‌ها قرعه‌کشی کردیم و به صورت تک‌حذفی مسابقه دادیم. در پایان با شکست دادن همه‌ی بچه‌ها قهرمان مسابقه شدم. اصلاً باورشان نمی‌شد تا مدت‌ها حرف بازی کردن من در مدرسه بود و بچه‌های آن کلاس رفتار مؤدبانه‌تری با من داشتند. برای آن‌ها جالب بود

مجله‌ی «رشد آموزش زبان» از دبیران و مدرسان زبان می‌خواهد، نظریات، تجربه‌ها و پیشنهادات خود را در قالب «نقد کتاب‌های درسی و نحوه‌ی ارزش‌یابی»، یا به صورت مقاله در مورد تجربه‌های کلاسی (روش‌ها و الگوی تدریس) و حتی ترجمه‌ی متونی که به جنبه‌های مثبت در تدریس و آموزش زبان کمک می‌کنند، برای ما ارسال دارند. این مجله متعلق به همه‌ی دبیران زبان‌های خارجی است و دست‌اندرکاران مجله از ایده‌ها، پیشنهادات و نظریات همه‌ی دبیران زبان استقبال می‌کنند. در این بخش بهتر است مطالب به زبان فارسی ارائه شوند.

در این شماره جناب آقای محمد احمدوند، دبیر سابقه‌ی استان همدان، شهرستان «سامن»، نکته‌های آموزشی را که خود در کلاس به تجربه یافته، برای استفاده‌ی دبیران شرح داده است. نظر خود را در این مورد با ما در میان بگذارید.

نقاط قوت بچه‌ها را برجسته کنید

در دبیرستان‌های کویت، دانش‌آموز دختری داشتم که از درس زبان شدیداً می‌ترسید و سال قبل هم درس زبان را با تبصره قبول شده بود. اول سال تحصیلی با ناامیدی از مشکل خود با درس زبان برایم حرف زد و از من خواست که قول بدهم او نمره‌ی قبولی بگیرد. در جوابش گفتم من به همه‌ی دانش‌آموزانی که تلاش کنند، کمک خواهم کرد. از او خواستم خیلی نگران نباشد و از تکنیک‌هایی مثل «کارت کوچک» که به او یاد می‌دهم، استفاده کند.

یا سؤالی ندارد؟» هیچ کس چیزی نپرسید. با خودم گفتم بگذار آن‌ها را امتحان کنم. از یکی از شاگردان ضعیف‌تر کلاس نکته‌ای را پرسیدم. نتوانست جواب دهد. از یکی از شاگردان متوسط کلاس پرسیدم و او هم جواب نداد. از بهترین شاگرد کلاس پرسیدم و او به‌طور ناقص جواب داد. گفتم من همین الان این نکته را توضیح دادم. اگر هم بلد نیستید، لااقل پرسید. یکی از بچه‌ها دست بلند کرد. اجازه دادم. گفت: «آقا ما داشتیم تندتند می‌نوشتیم که جا نمانیم. خوب گوش نمی‌کردیم.»

کمی که فکر کردم، دیدم حق با اوست. از آن روز به بعد، نکات دستوری و هر نکته‌ی مهمی را که لازم است بچه‌ها یادداشت کنند، دوبار درس می‌دهم: یک‌بار هیچ‌کس حق نوشتن ندارد و فقط باید گوش کنند یا به سؤالات من جواب دهند، و یک‌بار همان نکته را دوباره توضیح می‌دهم و این بار به بچه‌ها اجازه می‌دهم یادداشت بردارند. همین نکته‌ی ساده باعث می‌شود بچه‌ها درس را بهتر یاد بگیرند.

روش‌های «یادگیری» درس خود را به بچه‌ها آموزش دهید

جایی نکته‌ای را خواندم که خیلی جالب بود: «به من بگو و من فراموش خواهم کرد. به من درس بده و من به خاطر خواهم آورد. مرا درگیر کن و من یاد خواهم گرفت.»

درگیر کردن دانش‌آموزان مهم‌ترین نکته در آموزش است. اصولاً «یادگیری» از «تدریس» مهم‌تر است و یادگیری در دانش‌آموز رخ می‌دهد و نه معلم. بر همین اساس بهتر است روش‌هایی را که دانش‌آموزان خودشان می‌توانند استفاده کنند تا یادگیری زبان برایشان آسان‌تر شود، به آن‌ها آموزش دهیم. روش‌هایی مثل «کارت کوچک»، بازی «hangman»، تکنیک‌های حدس با کمک سرنخ‌های متنی، استفاده از کتاب‌های سطح‌بندی شده‌ی و یا نحوه‌ی استفاده‌ی درست از فرهنگ لغت می‌توانند بسیار مفید باشند. به قول معروف بهتر است به جای دادن ماهی به بچه‌ها، ماهی‌گیری به آن‌ها یاد بدهیم.

که معلم زبان پینگ‌پنگ هم خوب بازی می‌کند. این موضوع جو کلاس را به نفع من تغییر داد.

از این اتفاق ساده به این نتیجه رسیدم که بچه‌ها دوست دارند ابعاد متفاوت شخصیت معلم را بشناسند. آن‌ها اگر بدانند معلمشان علاوه بر تخصص در درس موردنظر در سایر امور علمی، ادبی، هنری و ورزشی هم مهارت‌ها و بهتر از آن، مقاومت‌ها و قهرمانی‌هایی دارد، بیشتر به او علاقه‌مند می‌شوند و بیشتر به او اعتماد می‌کنند. همین نکته‌ی کوچک باعث می‌شود، به درس او توجه بیشتری نشان بدهند. از آن سال به بعد، روز اول کلاس هنگام معرفی خودم، توانایی‌های دیگرم را هم برای دانش‌آموزانم بازگو می‌کنم.

ارتباط بین درس خود و جهان پیرامون بچه‌ها را به آن‌ها نشان دهید

در کلاس اول دبیرستان دارم «Learn a foreign language» را تدریس می‌کنم و به عنوان مقدمه برای بچه‌ها تعریف می‌کنم. کلاس از خنده روده‌بر می‌شود. خستگی زنگ قبل از تنشان بیرون می‌رود و حالا بهتر به درس گوش می‌دهند. من در همه‌ی کلاس‌ها سعی می‌کنم از این روش استفاده کنم. در پیش‌دانشگاهی، هنگام تدریس درس زلزله، خاطره‌ی خنده‌دار خودم را از زلزله‌ای که در اهواز تجربه کرده‌ام، بیان می‌کنم. در اوقات بی‌کاری یا استراحت، از فایده‌ی یاد گرفتن زبان و اتفاقاتی که در خارج از کشور برایم اتفاق افتاده و دانستن زبان به کمک آمده است، برایشان تعریف می‌کنم. روز اول کلاس از خود آن‌ها می‌خواهم فواید یادگیری زبان را برایشان بگویند و این فواید را روی تابلو می‌نویسم. بچه‌ها دوست دارند کاربرد درسی را که یاد می‌گیرند، در زندگی واقعی خود بدانند. این نکته‌ی ساده آن‌ها را به درس بیشتر علاقه‌مند می‌کند.

نکات مهم را دوبار تدریس کنید

گرامر را درس دادم. سپس از بچه‌ها هنگامی که سخت مشغول یادداشت برداشتن بودند، پرسیدم: «کسی اشکالی